

НОВІ МЕХАНІЗМИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Н. Ф. ЧЕЧЕТОВА, д-р екон. наук, проф.

Н. Є. ЛЕЛЮК, канд. екон. наук, доц.

*Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова*

*61002 Україна, м. Харків вул. Маршала Бажанова, 17
nchechetova@ukr.net*

В умовах інтеграції України в європейський простір відбувається реформування різних сфер суспільного життя і, зокрема, в бюджетній сфері. Наразі відбуваються реформи бюджетної децентралізації, запроваджуються нові механізми, які мають забезпечити ефективність і результативність діяльності територіальної громади у бюджетній діяльності. До таких механізмів належить і бюджет участі, який передбачає взаємодію відповідних органів місцевого самоврядування з громадськістю та спрямований на залучення громадян – членів територіальної громади до участі у бюджетному процесі через подання проектів, проведення голосування за такі проекти, контролю за їх реалізацією. Бюджет участі вважають найбільш успішним і одним із найбільш популярних інструментів участі громад в ухваленні бюджетних рішень поряд із місцевою ініціативою, громадськими слуханнями та електронною петицією та є свідченням відкритості влади і зростання довіри до неї.

В науковій літературі цей механізм самоврядування громадян характеризують як «партисипаторний бюджет», «бюджет участі», «відкритий бюджет», «громадський бюджет», «суспільний бюджет». Натомість сутність механізму має єдине значення, це виділення коштів місцевого бюджету для реалізації проектів, запропонованих самими громадянами, а не тільки депутатами. Західна модель бюджету участі передбачає попередній етап серій «мозкових штурмів», де жителі громади висловлюють ідеї про головні потреби міста і обирають волонтерів-делегатів, які визначають пріоритетність пропозицій і розробляють остаточні варіанти проектів для голосування. В Україні впроваджується «польська модель», згідно з якою проекти, подані громадянами, «рецензують» представники органів місцевого самоврядування профільного напрямку. В Україні експериментальне впровадження бюджетів участі розпочалося в середині 2015 року, коли три українські міста (Черкаси, Полтава і Чернігів) у межах реалізації проекту «Партисипаторний бюджет – можливість для підвищення громадської активності і встановлення належного партнерства з органами влади», запровадженого ПАУСІ, приєдналися до загальносвітової практики БУ [1]. В Харкові запрацювала цільова програма «Громадський бюджет (бюджет участі) міста на 2018-2021 роки», завдяки якій громада отримає ще одну форму реалізації своїх прав на самоврядування, а депутати міської ради втратять монополію на визначення витрат місцевого

бюджету [2]. Основною особливістю бюджету участі в Харкові є те, що проекти можуть подавати не тільки індивідуально жителі міста (поширена модель в інших містах України), а й громадські організації.

Водночас партиципаторне бюджетування на місцевому рівні, і, зокрема, зважаючи на тенденцію децентралізації в Україні, потребує подальших досліджень та вдосконалення. Так, одна з ключових вимог для ефективної роботи подібних інститутів – не тільки громадянська активність, але й компетентність та освіченість громадян. Звідси актуальним постає питання фінансової грамотності населення, громадських активістів. Вирішити цю проблему мають численні економічні інституції міста.

Список використаних джерел:

1. Бюджет участі: історія і польський досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.urbanua.org/dosvid/zakordonni-pryklady/141>
2. Партиципаторний бюджет – 2015: перший український досвід 4 міст. / Сайт «Платформа розвитку міст». URL: <http://urbanua.org/dosvid/ukrayinski-pryklady/184>
3. Про затвердження Міської цільової програми «Громадський бюджет (бюджет участі) міста Харкова» на 2018-2021 роки: рішення 14 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.09.2017 р. № 725/17. URL: <http://www.city.kharkov.ua/ru/document/>.

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ПРОХОДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

О. М. БУРАК, канд. екон. наук, доц.
Д. О. РАЇНА, студентка факультету ЕіП
*Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова
61002 Україна, м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17
olenamburak@gmail.com*

Процеси децентралізації в умовах сучасного розвитку урбанізованих територій стали одними з актуальних і важливих питань. Проходження процесів децентралізації є об'єктом моніторингу зі сторони держави, але мають бути оцінені не тільки окремі складові процесів, а інтегрально децентралізація, що включає більшість значущих показників. Метою даної роботи є висвітлення питань оцінки процесу децентралізації на основі інтегрального показника розвитку.

Параметрами рейтингування регіонів на основі даних «Моніторингу процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування» станом на 10.01.2019 р. було обрано: кількість об'єднаних територіальних громад, площа ОТГ, м², територіальні громади, що об'єдналися, кількість ОТГ з кількістю жителів менше 5 тис. осіб, перспективні плани затверджені урядом, кількість населення ОТГ, тис. ос.[1].

Відповідно до методики за вказаними параметрами все регіони України